

.....
การจัดการศึกษาระดับสมรรถนะระดับสถานศึกษา
(Competency-Based Education in school)

Received: March 22, 2024

Revised: May 12, 2024

Accepted: June 1, 2024

บังอร เสรีรัตน์*

Bung-on Sereerat

บทคัดย่อ

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญที่มีผลอย่างมากต่อคุณภาพการศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาทำหน้าที่ในการพัฒนาผู้เรียนโดยตรง การจัดการศึกษาระดับสมรรถนะในระดับสถานศึกษาเป็นการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน เป็นการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ โดยผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้แตกต่างกันตามความสนใจ ความถนัด ลีลาการเรียนรู้และความสามารถของตน ที่สำคัญคือเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายเนื่องจากเป็นการเรียนรู้ที่ไม่ใช่เพียงการเรียนรู้เพื่อรู้ แต่เป็นการเรียนรู้เพื่อการประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนรู้ในบริบทชีวิตจริง ในชุมชน สังคม วิถีวัฒนธรรม และวิถีชีวิต การจัดการศึกษาระดับสมรรถนะในระดับสถานศึกษาดำเนินการอย่างสัมพันธ์และความสอดคล้องกัน ตลอดแนว ทั้งการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการประเมินผลฐานสมรรถนะ การจัดการศึกษาระดับสมรรถนะระดับสถานศึกษามีขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม 2) ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และ 3) ขั้นตอนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ การปรับปรุง และการจัดระบบกลไกรองรับ การจัดการศึกษาระดับสมรรถนะ จำเป็นต้องจัดให้มีการบริหารเชิงวิชาการ และการจัดระบบกลไกรองรับโดยเฉพาะ 1) ระบบกลไก ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจ ความรู้และทักษะสำคัญแก่บุคลากร 2) ระบบกลไกด้านการสนับสนุนทรัพยากรสำคัญ 3) ระบบกลไกด้านการสร้างเครือข่ายและหุ้นส่วนการเรียนรู้ และ 4) ระบบกลไกด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

คำสำคัญ : สมรรถนะ/ สถานศึกษา/ การศึกษาระดับสมรรถนะ

* ศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Professor Dr., Faculty of Education Bansomdejchaopraya Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail Address: bungon.se@bsru.ac.th

Abstract

Schools are important organization that have a great impact on the quality of education because schools play a direct role in developing students. Competency-based education in schools is the educational management to develop student competency. Competency-based education is an education that provides opportunities for students to develop competency-based learning. The students have the opportunity to learn by themselves. Each student learns according to interests aptitudes learning styles and abilities .The important thing is that it is meaningful learning because that is not just learning to know but it is learning for the application of what is learned in the real life context in the community, society, culture and way of life. Competency-based education in school include the development of school competency-based curriculum ,competency-based instruction that is carried out in conjunction with the competency-based evaluation . Competency-based education in school has three important steps as follows: 1) the preparation step, 2) the step of the school competency-based curriculum development and 3) the step of school competency-based curriculum implementation and set up academic administration and support system and mechanisms. Competency-based education in school need to provide academic administration and organize important support system and mechanisms in 4 areas: 1) support system and mechanisms for enhancing motivation. Important knowledge and skills for personnel, 2) support system and mechanisms for supporting key learning resources, 3) support system and mechanisms for creating learning networks and learning partnerships, and 4) support system and mechanisms for exchanging knowledge.

Keywords: Competency/ School /Competency-based Education

บทนำ

ในการจัดการศึกษานั้นมีองค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายระดับทั้งระดับส่วนกลาง ระดับพื้นที่/ท้องถิ่น/จังหวัด และ ระดับสถานศึกษา หากองค์กรทุกระดับมีความมุ่งมั่นในการทำงานตามบทบาทหน้าที่อย่างประสานสอดคล้องสนับสนุนกันและกันอย่างเป็นระบบก็จะทำให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา และเมื่อพิจารณาการทำงานขององค์กร และหน่วยงานต่าง ๆ จะพบว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยงานสำคัญที่มีผลกระทบต่อผู้เรียน และคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะสถานศึกษาต้องทำหน้าที่ในการทำงานพัฒนาผู้เรียนโดยตรง

ในปัจจุบันนี้ทั่วโลกให้ความสนใจกับการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาเข้าสู่การจัดการศึกษาฐานสมรรถนะที่เป็นการจัดการศึกษา อบรม บ่มเพาะ พัฒนาผู้เรียนที่มีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ คือ ผู้เรียนเกิดความสามารถที่แสดงออกทางพฤติกรรมและการกระทำในการปฏิบัติตน และการปฏิบัติงานให้ประสบ

.....
ความสำเร็จ โดยประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ตนมีให้เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของสังคมและวัฒนธรรมในสถานการณ์ที่หลากหลาย สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (Office of the Royal Society, 2019) และพบว่าประเทศที่จัดการศึกษาระดับสมรรถนะมักจะได้รับการยอมรับว่าเป็นประเทศที่การศึกษามีคุณภาพในระดับสูงทั้งแสดงผ่านคุณภาพ/คุณลักษณะ/สมรรถนะของผู้เรียน และสมรรถนะในการทำงานและใช้ชีวิตของประชาชน อีกทั้งสามารถแสดงผ่านผลการทดสอบในระดับนานาชาติในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะผลการสอบ PISA (Programme for International Students Assessment) ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development: OECD)

ด้วยเหตุผลที่ประเทศที่จัดการศึกษาระดับสมรรถนะมักจะเป็นประเทศที่การศึกษามีคุณภาพในระดับสูง จึงทำให้นักการศึกษาในประเทศไทยเกิดความสนใจศึกษา วิจัย และขับเคลื่อนให้เกิดการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาเป็นการจัดการศึกษาระดับสมรรถนะ อีกทั้งเมื่อพิจารณาผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของไทยซึ่งพบว่าการศึกษาไทยอยู่ในภาวะวิกฤติและผลการประเมินคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะผลการสอบ PISA ในปี 2022 ที่พบว่า คะแนนทุกด้านทั้ง ด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และ วิทยาศาสตร์ ต่ำสุดในรอบ 20 ปี คะแนนทุกด้านต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของ OECD และ คะแนนทุกด้าน ต่ำกว่า ปี 2018 โดยคะแนนด้านการอ่านลดลงมากที่สุด ความคิดในการขับเคลื่อนให้เกิดการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาเป็นการจัดการศึกษาระดับสมรรถนะยิ่งเพิ่มมากขึ้น

แนวคิดของการจัดการศึกษาระดับสมรรถนะ

การจัดการศึกษาระดับสมรรถนะ เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่มีความหมายเป็นอย่างมาก เป็นการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้โดยใช้วิธีการ และเวลาการเรียนรู้แตกต่างกันตามความสนใจ ความถนัด และสามารถก้าวหน้าช้า เร็วตามจังหวะการเรียนรู้และความสามารถของตน ที่สำคัญคือเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายเนื่องจากการเรียนรู้ที่ไม่ใช่เพียงการเรียนรู้เพื่อรู้ หรือเป็นการเรียนรู้เพื่อการสอบเท่านั้น แต่เป็นการเรียนรู้เพื่อการประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนรู้ในบริบทชีวิตจริง ในชุมชน สังคม วิถีวัฒนธรรม และวิถีชีวิต ให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม ในการจัดการศึกษาระดับสมรรถนะนั้นมีการดำเนินการอย่างสัมพันธ์กัน อย่างน้อย 3 ส่วน คือ การพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum: CBC) การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-based Instruction: CBI) และ การประเมินผลฐานสมรรถนะ (Competency-based Assessment: CBA)

สำหรับหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency-based Curriculum: CBC) เป็นหลักสูตรที่ยึดความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก การออกแบบหลักสูตรตามแนวคิดนี้จะกำหนดเกณฑ์ความสามารถที่ผู้เรียนพึงปฏิบัติได้เพื่อประกันว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับหนึ่ง ๆ จะมีความสามารถในด้านต่าง ๆ ตามที่กำหนด เป็นหลักสูตรที่ไม่ได้มุ่งเรื่องความรู้หรือเนื้อหาวิชาที่อาจมีความเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา แต่มุ่งเน้นการประยุกต์ความรู้ ทักษะ ความสามารถ คุณลักษณะ เจตคติและค่านิยม ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงทั้งในปัจจุบัน และอนาคต

.....

โดยกำหนดมาตรฐานสมรรถนะ (Competency Standards) ซึ่งเป็นสมรรถนะขั้นต่ำที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในส่วการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-based Instruction: CBI) เป็นการวัดประสพการณ์เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาโดยมีสมรรถนะเป็นเป้าหมายสำคัญ นั่นคือเน้นให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะและเจตคติคุณลักษณะต่าง ๆ อย่างเป็นองค์รวม ในการปฏิบัติงาน การแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้การได้จริงในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นการเรียนรู้เพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช่เพียงการเรียนรู้เพื่อรู้เท่านั้น ในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะเน้น “การปฏิบัติ” โดยมีชุดของเนื้อหาความรู้ทักษะ คุณลักษณะและเจตคติที่จำเป็นต่อการนำไปสู่สมรรถนะที่ต้องการ จึงทำให้สามารถลดเวลาเรียนและเนื้อหาจำนวนมากที่ไม่จำเป็น เอื้อให้ผู้เรียนมีเวลาในการเรียนรู้เนื้อหาที่จำเป็นในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น มีโอกาสได้ฝึกฝนโดยการใช้สิ่งที่เรียนรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่กำหนด เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ นำความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการปฏิบัติงานใดงานหนึ่ง ทั้งนี้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาในการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าในการเรียนรู้ตามความถนัดและความสามารถของตน สามารถไปได้เร็ว – ช้าแตกต่างกันได้ โดยผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนให้มีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง บทบาทดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ และเกิดสมรรถนะตามที่กำหนด ส่วนการประเมินผลฐานสมรรถนะ (Competency-based Assessment: CBA) เป็นการประเมินที่ให้ความสำคัญกับการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ถือว่าการประเมินเป็นกิจกรรมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามปกติ โดยผู้เรียนมีการประเมินเป็นการเรียนรู้ (Assessment as Learning : AaL) เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงวิธีการเรียนรู้ของตนให้ดียิ่งขึ้น ก้าวหน้าขึ้น ส่วนผู้สอนทำหน้าที่ในการสังเกตและเก็บข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการสอนของตน และพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดีขึ้นจึงเป็นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning : AfL) ที่ใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) จากสิ่งที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง จากชิ้นงาน จากส่วนการประเมินรวบยอด (Summative Assessment) เพื่อตัดสินผล เป็นการประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning: AoL) จะมุ่งวัดสมรรถนะองค์รวม ที่แสดงถึงความสามารถในการประยุกต์สิ่งที่เรียนรู้ในการปฏิบัติงานในสถานการณ์ต่าง ๆ ตามเกณฑ์การปฏิบัติ (Performance Criteria) รวมทั้งหลักฐานการเรียนรู้อื่นๆ (Evidences) โดยผู้เรียนรับรู้เกณฑ์การประเมินตั้งแต่ต้น คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (Faculty of Education Chulalongkorn University, 2024)

ประเทศไทยได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับสมรรถนะ และได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องในระดับอาชีวศึกษา ซึ่งต่อมาได้ขยายสู่การจัดการศึกษาระดับสมรรถนะในระดับต่าง ๆ ด้วย สำหรับการจัดการศึกษาระดับสมรรถนะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นมีการให้ความสนใจอย่างจริงจังในช่วงตั้งแต่ปี 2561 โดยคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอ.ปศ.) ได้ริเริ่มให้ดำเนินการโครงการวิจัยและพัฒนากรอบสมรรถนะผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นสำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น โดยได้มีการศึกษาแนวคิดมโนทัศน์สำคัญที่เกี่ยวข้อง พัฒนารอบสมรรถนะหลักของผู้เรียน 10 ด้าน และศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน ซึ่งเป็นฐานความรู้สำคัญในการทำงานในช่วงปี 2563 ถึง ปัจจุบัน ที่การจัดการศึกษาระดับสมรรถนะ

.....
 ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก มีองค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการหลากหลายลักษณะทั้งการพัฒนากรอบสมรรถนะหลักของผู้เรียน การศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน การศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ฐานสมรรถนะ การจัดทำกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะโดยโรงเรียน นำร่องในพื้นที่นวัตกรรม และการศึกษาวิจัยในแง่มุมต่าง ๆ โดยเฉพาะการศึกษากระบวนการและผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ การศึกษากระบวนการ และผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และการศึกษาระบบกลไกหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ

แนวคิดแนวทางการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะระดับสถานศึกษา

เกริ่นนำ

การจัดการศึกษาฐานสมรรถนะในระดับสถานศึกษานั้นเป็นการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน โดยมีการดำเนินการสำคัญ 3 ส่วนที่สำคัญ คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และ การวัดประเมินผลฐานสมรรถนะ

ในขณะนี้การดำเนินการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะในระดับสถานศึกษาที่พอจะเห็นเป็นรูปธรรมและมีความเป็นทางการนั้นจะพบได้ในโรงเรียนนำร่องบางแห่งในจังหวัดที่เข้าร่วมเป็นพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งในขณะนี้ยังอยู่ในระหว่างการเรียนรู้ และพัฒนางานอย่างต่อเนื่องโดยมีความคาดหวังว่าในอนาคตหากประเทศไทยมีการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะอย่างเป็นทางการ มีกฎหมายรองรับ มีนโยบายที่ชัดเจน มีการประกาศใช้กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีการจัดระบบสนับสนุนรองรับการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะอย่างครบถ้วนพร้อมขับเคลื่อนงานการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะโรงเรียนนำร่องเหล่านี้ก็จะเป็นต้นแบบ และแหล่งเรียนรู้สำคัญเกี่ยวกับจัดการศึกษาฐานสมรรถนะในระดับสถานศึกษา

เส้นทางการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะในระดับสถานศึกษา

ในการดำเนินการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะในระดับสถานศึกษานั้น สามารถดำเนินการในลักษณะดังนี้
 1) สถานศึกษาเริ่มต้นจากการเรียนรู้แนวคิด แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนจนบุคลากรมีประสบการณ์ มีองค์ความรู้ และมีความมั่นใจในการทำงาน หลังจากนั้นจึงนำประสบการณ์ และองค์ความรู้มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ และ 2) สถานศึกษาเริ่มต้นจากการศึกษาประสบการณ์ และองค์ความรู้จากผู้อื่น หรือประยุกต์ความรู้เดิม ต้นทุนประสบการณ์เดิมที่สามารถนำมาใช้ได้และนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ

ในส่วนนี้ผู้เขียนจะเสนอเส้นทางการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะในระดับสถานศึกษาดังนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม

ในขั้นตอนการเตรียมความพร้อมการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะนั้นเป็นขั้นตอนเริ่มต้นที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งต้องมีการเตรียมความพร้อมแก่ผู้เกี่ยวข้องให้มีความตระหนักในความสำคัญจำเป็นของการจัด

.....
 การศึกษาระดับสถานศึกษา สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาระดับสถานศึกษา องค์ประกอบ และลักษณะการจัดการศึกษาระดับสถานศึกษา แนวคิดแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ระดับสถานศึกษา และนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ผ่านการจัดการเรียนรู้ ระดับสถานศึกษา การประเมินผลระดับสถานศึกษา การเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่จะรองรับการทำงาน

2. ขั้นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ระดับสถานศึกษา ในขั้นตอนนี้ สถานศึกษาต้องมีการดำเนินการ 2 ส่วนดังนี้

2.1 การเตรียมความพร้อมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ระดับสถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้องมีการดำเนินการ 4 ด้านดังนี้

1) ด้านการตรวจสอบพื้นฐานความตระหนัก

ความรู้และความเข้าใจเบื้องต้นการเตรียมความพร้อมในส่วนนี้อาจจะเริ่มต้นจากการตรวจสอบมุมมอง แนวคิดสำคัญ พื้นฐานความรู้ และประสบการณ์ของผู้เกี่ยวข้องแต่ละกลุ่ม และดำเนินการออกแบบจัดกิจกรรม และจัดประสบการณ์การพัฒนาที่มีความเหมาะสมกับผู้เกี่ยวข้องแต่ละกลุ่ม เพราะการที่ผู้เกี่ยวข้องมีความตระหนักในความสำเร็จของการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ระดับสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจหลักการ และแนวทางในการทำงานที่ชัดเจนจะส่งผลให้เกิดบรรยากาศการทำงานเชิงวิชาการ และความมุ่งมั่นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ระดับสถานศึกษาให้มีคุณภาพ เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

2) ด้านการจัดทำข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับบริบทของสถานศึกษา

ชุมชน ท้องถิ่น และสถานการณ์ปัจจุบันการเตรียมการด้านนี้จะทำให้ได้ข้อมูลสำคัญในมิติต่าง ๆ อย่างรอบด้านในระดับต่าง ๆ ทั้งระดับ สถานศึกษา ท้องถิ่น จังหวัด ชาติ และระดับโลก ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดรายละเอียดของหลักสูตรให้มีความเป็นเอกลักษณ์ สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียน และบริบทของสถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น

3) ด้านการศึกษาแนวคิดสำคัญที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ฐานสมรรถนะการเตรียมการด้านนี้จะทำให้ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ระดับสถานศึกษา มีความเข้าใจแนวคิดแนวทางการทำงานที่ชัดเจน ส่งผลให้ได้หลักสูตรสถานศึกษา ระดับสถานศึกษา ที่มีองค์ประกอบ/ ลักษณะสำคัญครบถ้วน เป็นหลักสูตรที่มีคุณภาพ เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

4) ด้านการศึกษากรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การเตรียมการด้านนี้จะทำให้ผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจเจตนารมณ์ แนวคิดสำคัญ รายละเอียดของสมรรถนะที่ได้กำหนด รายละเอียดพฤติกรรมกรปฏิบัติของผู้เรียน และข้อกำหนดพื้นฐานเบื้องต้นในการพัฒนาผู้เรียนที่ส่วนกลางกำหนดไว้ในกรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเมื่อผู้เกี่ยวข้องนำข้อมูลบริบทของสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และสถานการณ์ปัจจุบัน ของสถานศึกษามาผสาน เพิ่มเติมกับข้อมูลส่วนนี้ก็จะทำให้ได้หลักสูตรที่มีความเป็นเอกลักษณ์ สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น

2.2 การยกร่างหลักสูตรสถานศึกษา ระดับสถานศึกษา และการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร ในส่วนนี้ เป็นการจัดทำร่างรายละเอียดของหลักสูตรสถานศึกษา ระดับสถานศึกษา โดยมีขั้นตอนสำคัญดังนี้

1) การกำหนดองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตร และทำความเข้าใจลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบต่าง ๆ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะขององค์ประกอบ และความสอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างสิ่งที่กำหนดในแต่ละองค์ประกอบ

ในการกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้นไม่ได้กำหนดอย่างตายตัว สถานศึกษาสามารถกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ หลายลักษณะแตกต่างกันได้ แต่องค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้จะมีดังนี้ 1) เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา 2) แบบแผนของหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา 3) แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ 4) แนวทางการประเมินผลฐานสมรรถนะ 5) แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร และ 6) หลักสูตรระดับชั้นเรียน

สำหรับโรงเรียนนำร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษานั้นกำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 7 ด้านคือ ด้านที่ 1 แนวคิด ข้อมูลพื้นฐาน และกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ด้านที่ 2 เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา ด้านที่ 3 แบบแผนของหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ด้านที่ 4 แนวทางการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ด้านที่ 5 แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ด้านที่ 6 แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ด้านที่ 7 หลักสูตรระดับชั้นเรียน : ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้

2) การจัดทำรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบ

รายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบที่มีความชัดเจน ถูกต้องและสอดคล้องเชื่อมโยงกันจะทำให้ผู้ใช้หลักสูตรเกิดความเข้าใจเนื้อหาสาระอย่างลุ่มลึกสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้ดี ในการจัดทำรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบนั้นสิ่งที่ผู้จัดทำต้องตระหนักคือข้อมูลรายละเอียดในองค์ประกอบต่างๆ จะต้องมีความสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จุดเน้น บริบท และข้อมูลพื้นฐาน ที่สำคัญคือรายละเอียดระหว่างองค์ประกอบตั้งแต่การกำหนดข้อมูลพื้นฐานไปจนถึงการจัดทำหลักสูตรระดับชั้นเรียน ต้องมีความสอดคล้องสัมพันธ์ เชื่อมโยงกัน

3) การตรวจพิจารณาคุณภาพหลักสูตรและการนำข้อมูลที่ได้มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนนี้ดำเนินการหลังจากได้ร่างรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรแล้ว เป็นการพิจารณาคุณภาพของหลักสูตร ทั้งความถูกต้อง และเหมาะสมของรายละเอียดที่กำหนด โดยเฉพาะความสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กรอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จุดเน้น บริบท และข้อมูลพื้นฐาน และความสอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างองค์ประกอบ ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำข้อมูลความคิดเห็น ข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบของหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4) การเสนอหลักสูตรสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาต่อคณะกรรมการที่มีหน้าที่ในการรับรองหลักสูตรเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ และรับรองหลักสูตร

.....
 ขั้นตอนที่ 3 การใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ การปรับปรุง และการจัดระบบกลไก
 รองรับ

ในขั้นตอนนี้เป็นการนำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะสู่การพัฒนาผู้เรียนผ่านการจัดการ
 เรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-based Instruction: CBI) และ การประเมินผลฐานสมรรถนะ
 (Competency-based Assessment: CBA) ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กันตลอดตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการและ
 การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก การที่จะดำเนินการให้สำเร็จนั้น ทิศนา ขัมมณี
 (Khaemmanee, 2024) ได้กำหนดหลักการและแนวทางในการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะและการประเมินผล
 ฐานสมรรถนะ ไว้ 16 ประการดังนี้

- 1) มีการกำหนดสมรรถนะหลักและสมรรถนะเฉพาะที่เชื่อมโยงกันเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจน
- 2) มีการเสริมสร้าง (Attitude/attribute/value) สร้างแรงจูงใจ แรงบันดาลใจ ให้ผู้เรียนเกิดฉันทะ
 ในการเรียนรู้ มีพลังและไฟในการเรียนรู้
- 3) มีการให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนด/เลือกวิถีการเรียนรู้ (Learning Pathway)
 ของตน เพื่อช่วยสร้างความรู้สึกรับเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตน (Ownership)
- 4) มีการช่วยให้ผู้เรียนเห็นเป้าหมายของการเรียนรู้ที่ชัดเจน (Visible Learning) รวมทั้งรู้เกณฑ์
 ความสำเร็จและรู้สึกรับรู้ว่าจะทำงานให้สำเร็จ
- 5) มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนนำตนเองในการเรียนรู้ (Self-directed Learning) และ กำกับตนเอง
 (Self-Regulation) จนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย
- 6) มีสาระการเรียนรู้ (K: Knowledge S:Skill A :Attitude/attribute) ที่ครอบคลุมข้อกำหนดของ
 หลักสูตร เหมาะสมกับบริบทและตอบสนองความสนใจและความต้องการของผู้เรียน
- 7) มีงาน/สถานการณ์/ปัญหา/ โจทย์ (Task/Job/Situation/Problem) ที่สามารถใช้สร้างสมรรถนะ
 ผู้เรียนตามที่ต้องการ
- 8) มีกิจกรรมเสริมสร้างสมรรถนะ ทั้ง กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ K: Knowledge S:Skill
 A :Attitude/attribute ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จ โดยเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
 เชิงลึก (Deep Learning) ในระดับนำไปใช้ได้ (Application) และ กิจกรรมเพื่อฝึกสมรรถนะ เป็นกิจกรรมที่
 ช่วยให้ผู้เรียนนำไปใช้ในงาน/สถานการณ์ที่แตกต่างหลากหลาย
- 9) มีกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือมีกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนดำเนินการเรียนรู้
 อย่างตื่นตัว สนใจ ใส่ใจ และจดจ่อผูกพันกับการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก
 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย (Physically Active) ด้านสติปัญญา (Intellectually Active) ด้านสังคม
 (Socially Active) และ ด้านอารมณ์ (Emotionally Active)
- 10) มีการใช้นวัตกรรมการเรียนรู้
- 11) มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการในลักษณะต่าง ๆ ทั้ง การบูรณาการสาระจากศาสตร์
 ต่าง ๆ การบูรณาการสมรรถนะหลายสมรรถนะตามความเหมาะสมการบูรณาการวิธีสอนหลากหลายตามความ
 เหมาะสม และ การบูรณาการการประเมินในกระบวนการเรียนรู้

-
- 12) มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated Instruction)
 - 13) มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้เวลาในการเรียนรู้แตกต่างกันได้ (Self-paced Learning) ไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด จะต้องมีการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงจนบรรลุจุดมุ่งหมายได้ (Mastery Learning)
 - 14) มีการประเมินความก้าวหน้า (Formative Assessment) ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยครูทำหน้าที่ดูแลติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียน และให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เพื่อการปรับปรุงพัฒนาจนผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย รวมทั้งให้ผู้เรียนได้ประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Assessment as Learning) เพื่อปรับปรุงวิธีเรียนรู้ของตนเองด้วย
 - 15) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำผลมาใช้ในการจัด/ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน เป็นการประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) และมีการประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment of Learning) เพื่อรายงานผลการเรียนรู้
 - 16) มีการใช้วิธีประเมินผลหลากหลายตามความเหมาะสมกับเรื่องที่ประเมิน เช่น การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) การให้ผู้เรียนประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อน การทดสอบ การประเมินพฤติกรรมตามเกณฑ์
- ทั้งนี้เมื่อนำหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะไปพัฒนาผู้เรียนผ่านการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ (Competency-based Instruction: CBI) และ การประเมินผลฐานสมรรถนะ (Competency-based Assessment: CBA) แล้วจะต้องนำผลการประเมินการเรียนรู้ มาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น อีกทั้งอาจจะนำผลการประเมินการเรียนรู้ มาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะให้สมบูรณ์ขึ้นด้วย

การจัดระบบกลไกการหนุนเสริมการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ

ในการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะดังกล่าวให้เกิดผล สถานศึกษาจำเป็นต้องบริหารจัดการเชิงวิชาการในลักษณะต่าง ๆ ที่สำคัญจะต้องจัดระบบกลไกการหนุนเสริมการใช้หลักสูตรสถานศึกษาฐานสมรรถนะ อย่างน้อย 4 ส่วนดังนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (Office of the Education Council, 2024)

- 1) ระบบกลไก ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจ ความรู้และทักษะสำคัญแก่บุคลากร ระบบนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งผลให้การพัฒนาสมรรถนะ ในการดำเนินการนั้นอาจจะทำโดยทีมงานในโรงเรียน โดยนักวิชาการภายนอกโรงเรียน หรือทำร่วมกันกับเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งที่เป็นกลุ่มบุคคล และองค์กรต่าง ๆ

ในการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ตลอดจนการสร้างความรัก การเห็นความสำคัญและมั่นใจ ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนนั้น หากสามารถพัฒนาให้เกิดแก่บุคลากรทุกกลุ่มทุกฝ่ายในช่วงต้นก็จะทำให้การทำงานราบรื่น โดยควรเริ่มต้นจากการสำรวจความต้องการ ความสนใจ และปัญหาของบุคลากร และพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการ ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เน้นการพัฒนาบุคลากรผ่านการปฏิบัติจริง

- 2) ระบบกลไกด้านการสนับสนุนทรัพยากรสำคัญ

.....

การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะนั้นจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรหลายอย่างแตกต่างไปจากเดิม เพื่อให้ครูมีความพร้อมในการพัฒนาตนเอง และออกแบบ/จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะ และเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสดึงดูดลักษณะ ทักษะ และความรู้และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งต้องอาศัยทรัพยากรหลายอย่างทั้งสื่อ แหล่งเรียนรู้ สถานที่ สถานการณ์ต่าง ๆ ระบบกลไกด้านการสนับสนุนทรัพยากรจึงเป็นระบบที่สะท้อนการให้ความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนของโรงเรียน

ในการสนับสนุนทรัพยากรสำคัญให้เหมาะสมนั้นต้องเริ่มต้นจากการสำรวจทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการทำงานทั้งทรัพยากรสำหรับการเรียนรู้ของบุคลากร การเรียนรู้ของนักเรียน การทำงานร่วมกับเครือข่ายต่าง ๆ หลังจากได้รายละเอียด/รายการทรัพยากรสำคัญที่ต้องได้รับการสนับสนุนแล้วต้องวางแผนการได้มาซึ่งทรัพยากรสำคัญนั้นๆ ซึ่งอาจจะใช้วิธีการจัดสรรโดยงบประมาณของโรงเรียน หรือการแสวงหาทรัพยากรจากหน่วยงาน/องค์กรในระดับต่าง ๆ หรืออาจจะเป็นการใช้ทรัพยากรร่วมกันกับหน่วยงาน/องค์กรในระดับต่าง ๆ

3) ระบบกลไกด้านการสร้างเครือข่ายและหุ้นส่วนการเรียนรู้

ระบบกลไกด้านการสร้างเครือข่ายและหุ้นส่วนการเรียนรู้เป็นระบบกลไกที่จะทำให้เกิดภาพการจัดการศึกษาที่พึงประสงค์ ที่สะท้อนความร่วมมือกันในการจัดการศึกษา เครือข่ายและหุ้นส่วนการเรียนรู้ มีหลายลักษณะ ทั้งหุ้นส่วนการเรียนรู้ ที่เป็นผู้ปกครองที่เข้ามาช่วยพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนร่วมกับครูเมื่อผู้เรียนอยู่ที่บ้าน/ในครอบครัว หรือเครือข่ายการเรียนรู้ที่เป็นบุคคล/องค์กร/สถานประกอบการ ในระดับชุมชน และองค์กร ที่เข้ามาช่วยพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนร่วมกับครูทั้งในลักษณะการเป็นแหล่งเรียนรู้ ฐาน จัดสถานการณ์ที่ช่วยในการพัฒนาสมรรถนะและประเมินสมรรถนะผู้เรียน

ระบบกลไกด้านการสร้างเครือข่ายและหุ้นส่วนการเรียนรู้นี้จะเกิดผลดีเมื่อผู้เป็นเครือข่ายและหุ้นส่วนการเรียนรู้ มีความเข้าใจแนวคิด แนวทางการพัฒนาสมรรถนะนักเรียน จึงต้องมีการปรับแนวคิดมุมมองในการทำงานร่วมกันในช่วงต้น และจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ได้เรียนรู้อย่างเข้าใจลึกซึ้ง

4) ระบบกลไกด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ระบบกลไกด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นกลไกที่จะทำให้ครูผู้สอนเกิดการพัฒนาสมรรถนะด้านการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ การวัดประเมินผล และสมรรถนะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เน้นการนำประสบการณ์จากหน่วยงาน/การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนมาเรียนรู้ร่วมกันผ่านเทคนิค วิธีการ และเครื่องมือต่าง ๆ ระบบกลไกนี้มีทั้งในลักษณะการจัดตั้งอย่างเป็นทางการเป็นระบบระเบียบ ขั้นตอนชัดเจน และเป็นระบบกลไกที่ดำเนินการอย่างเป็นธรรมชาติ/ดำเนินการเป็นวิถีปกติของบุคลากรในโรงเรียนซึ่งมักจะเกิดขึ้นเมื่อครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องตระหนักในความสำคัญและประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จึงกำหนดและจัดสรรเวลาวิธีการ กลุ่มผู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันขึ้นมาเอง

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้อาจจะจัดหลายรูปแบบเช่นการจัดระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยี การจัดระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มเล็กๆ การจัดระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียน การจัดระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีการผสมผสานความรู้กันทั้งบุคลากรภายในและภายนอกโรงเรียน และอาจจะเป็นในลักษณะการจัดระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรของเครือข่ายโรงเรียนก็ได้

บทสรุป

ประเทศไทยให้ความสนใจแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาเข้ามาใช้โดยในช่วงต้นดำเนินการในระดับอาชีวศึกษา ปัจจุบันได้สนใจนำมาใช้ในการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในหลากหลายลักษณะ สำหรับโรงเรียนนาร่องในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาส่วนหนึ่งได้มีการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียน เป็นการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้โดยใช้วิธีการ และเวลาการเรียนรู้แตกต่างกันตามความสนใจ ความถนัด และสามารถก้าวหน้าเร็วตามจังหวะการเรียนรู้และความสามารถของตน ที่สำคัญคือผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมายเนื่องจากเป็นการเรียนรู้ที่ไม่ใช่เพียงการเรียนรู้เพื่อรู้ แต่เป็นการเรียนรู้เพื่อการประยุกต์ใช้สิ่งที่เรียนรู้ในบริบทชีวิตจริง ในชุมชน สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิต การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาอาจจะเริ่มต้นจากการเรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ในการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนก่อนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สมรรถนะ หรืออาจจะเริ่มต้นจากการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสมรรถนะก็ได้ โดยการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนการเตรียมความพร้อม 2) ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสมรรถนะ และ 3) ขั้นตอนการใช้หลักสูตรสถานศึกษาสมรรถนะ การปรับปรุง และการจัดระบบกลไกรองรับ ซึ่งเป็นการดำเนินการที่มีความสัมพันธ์ เชื่อมโยง และสอดคล้องกันตลอดแนว ทั้งการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการประเมินผลฐานสมรรถนะ โดยหากต้องการให้การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความสมบูรณ์จำเป็นต้องจัดให้มีการบริหารจัดการเชิงวิชาการและจัดระบบกลไกรองรับโดยเฉพาะระบบกลไก ด้านการเสริมสร้างแรงจูงใจ ความรู้และทักษะสำคัญแก่บุคลากร ระบบกลไกด้านการสนับสนุนทรัพยากรสำคัญ ระบบกลไกด้านการสร้างเครือข่ายและหุ้นส่วนการเรียนรู้ และ ระบบกลไกด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

References

- Faculty of Education., Chulalongkorn University. (2024). (Draft A) The Basic Education Curriculum Framework Buddhist Era Elementary Level (Revised Edition). (in Thai)
- Faculty of Education., Chulalongkorn University. (2024). (Draft B) Manual for Using the Draft Basic Education Curriculum Framework Buddhist Era Elementary Level (Revised Edition). (in Thai)
- Khaemmanee, T. (2024). Principles and Guidelines for Competency-Based Learning Management and Competency Assessment. Supplementary Documents on Concepts and Guidelines for Developing Curriculum Plans/Units for Competency-Based Learning. (in Thai).

.....
Office of the Education Council. (2024). **Report on the Study, Process, and Outcomes of Curriculum Development and Competency-Based Education Institutions.** [Online].

Retrieved May 30, 2024, from <https://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/2076-file.pdf>.
(in Thai)

Office of the Education Council. (2024). **Various Approaches, Sharing Competency-based Learning Experiences.** Bangkok: S.K.B. Printing Co.,Ltd. (in Thai)

Office of the Royal Society. (2019). **Contemporary Educational Science Vocabulary Dictionary: Knowledge Intelligence Set.** Bangkok: Aroon Karnpim Limited Partnership.
(in Thai)